

ELS ABELLEROLS I EL TREBALL COL·LECTIU DELS ORNITÒLEGS

Són acolorits i cridaners. Incapaços de passar desapercebuts. Només cal tenir l'orella una mica avesada per detectar-los des del començament de la primavera, quan ens sobrevolen en estols que arriben des de la hivernada africana. I no es diuen abellerols per casualitat. Aquest ocell desperta aversió i simpaties a parts iguals.

El fet de ser un ocell poc amagadís l'ha fet popular entre els observadors de fauna de tots els nivells. És una d'aquelles espècies inconfusibles tant pel seu reclam repetitiu com per la manera distingible des de lluny i un cop ets a prop els colors et treuen de dubtes de manera definitiva. El fet de tractar-se d'un ocell migratori encara afegeix més atractiu a l'espècie, ja que som molts els que esperem sentir-los en arribar el bon temps com si fossin una mena de marca en el calendari anual. Nia en talussos en llocs oberts, sovint associats a l'agricultura o a ribes fluvials. En arribar del seu viatge des d'Àfrica excava un túnel en l'arena tova. Poques vegades trobareu una única parella criant en un d'aquests talussos, són ocells molt gregaris i acostumen a fer colònies de cria. En cas de no trobar talussos adients poden arribar a fer el niu excavant el túnel directament al terra, la qual cosa els fa molt més vulnerables a la depredació. Situa els nius en llocs on abundin els insectes de talla mitjana i gran dels quals s'alimenta: odonats, coleòpters i –ai, las–himenòpters com ara abelles. I aquí hem trobat la causa de la persecució contra aquests ocells que practiquen alguns apicultors. El fet de ser ocells gregaris pot causar un gran nombre de baixes en explotacions apícoles. I els apicultors defensen els seus interessos de moltes maneres, ja sigui penjant espantaocells en els encontorns de les arnes, ja sigui travessant amb fils de niló on esperen que s'estavellin els ocells en fer les seues passades arran per caçar les abelles, envoltant de xarxes els principals passos dels ocells o, en el pitjor dels casos, a cop d'escopeta.

Un altre cas en què l'administració competent en matèria de medi ambient ha hagut d'intervenir per garantir el difícil equilibri entre conservació de la biodiversitat i el desenvolupament econòmic de les persones que viuen al territori. Cal que ho tornem a dir? Potser sí. El benestar –bàsicament l'economia– dels productors primaris és una peça clau en la conservació dels hàbitats i les espècies que viuen en un medi ancestralment lligat a activitats humanes. Aquí l'administració ha de jugar de nou al joc del funambulisme. Joc difícil i perillós sense unes eines que t'assisteixin en el passeig aeri. Almenys a Catalunya aquesta eina existia.

L'Atlas dels ocells nidificants de Catalunya va ser un llibre editat el 2004 però que recollia les feines que s'havien fet en el període de 1999 a 2002. Els objectius bàsics d'aquesta obra eren determinar la distribució dels ocells que nien a Catalunya i mesurar els canvis produïts en relació al període cobert pel darrer atlas (1975-1983). I per assolir aquests objectius calia molt d'esforç i moltes persones treballant al camp. Tot Catalunya va ser dividida en quadrats 10x10 km i assignats a un responsable del quadrat. Cada quadrat va ser dividit al seu torn en quadrats 1x1 dels quals se'n van mostrejar en sessions d'1 hora 5 quadrats per cada quadrícula de 10x10 (en total uns 32.000 quadradets 1x1 a tot Catalunya). Aquests censos es van dur a terme dues vegades l'any: una de març a abril i una altra de maig a juny. Amb aquesta informació, que es complementava amb informació sobre l'hàbitat i altres dades suplementàries es va poder abordar una de les principals novetats del nou atlas: els mapes d'índex d'abundància. A partir de la informació dels censos d'1 hora realitzats en les quadrícules 1x1 es van poder elaborar uns mapes que recollien la probabilitat de tro-

bar una determinada espècie durant el període reproductor en quadrats de 500 x 500 metres! Les dades dels mostresjos es van dividir en dos blocs, un primer grup de calibratge, amb el 70% dels quadrats i un segon grup d'avaluació que en recollia el restant 30%. Les dades d'avaluació es van fer servir per comprovar si el model generat pel 70% de les dades s'ajustava a unes observacions independents que no s'havien fet servir per generar el model.

Així, quan l'administració va necessitar dissenyar una línia de subvencions per compensar els danys dels abellerols sobre les explotacions apícoles, el mapa d'índex d'abundància va ser una magnífica eina. Com major fos la probabilitat d'aparició d'abellerols en la zona majors eren les quantitats destinades als apicultors que havien tingut les molestes visites dels ocells menjadors d'abelles.

Un joc a tres bandes que no hagués estat possible sense una administració que va confiar en el treball dels investigadors, un col·lectiu de voluntaris que van recollir dades de manera sistemàtica i uns apicultors que van poder rebre compensacions a canvi de la seua contribució a la conservació de la diversitat.

**«EL FET DE SER UN OCELL
POC AMAGADÍS HA FET
L'ABELLEROL POPULAR
ENTRE ELS OBSERVADORS
DE FAUNA DE TOTS
ELS NIVELLS. ÉS UNA
D'AQUELLES ESPÈCIES
INCONFUSIBLES TANT PEL
SEU RECLAM REPETITIU COM
PER LA FORMA DISTINGIBLE»**

BIBLIOGRAFIA

- ESTRADA, J., 2005. *Atlas dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2002*. ICO/ Lynx. Bellaterra. Disponible en: <<http://oslo.geodata.es/ftp/ocells>>
- ICO, 2011. «Abellerol (*Merops apiaster*)». *Servidor d'Informació Ornitològica de Catalunya*. ICO, Barcelona. Disponible en: <<http://www.sioc.cat/fitxa.php?sci=0&sp=MERAPI>>
- MUNTANER, J., 1983. *Atlas dels ocells nidificants de Catalunya i Andorra*. Ketres. Barcelona.

CARLES SANTANA
Biòleg, Solsona (Lleida)